

selekterer med henblik på at få det væsentligste med om Norges historie i almindelighed. For anmelderen, der bakser med en »overdimensioneret« dansk historisk bibliografi, har denne norske historiske bibliografi givet stof til megen eftertanke. Komplette bibliografier er ikke altid det eneste saliggørende.

Ann R. Welling

BERTEL HEURLIN & CHRISTIAN THUNE (red.): Danmark og det internationale system. Festskrift til Ole Karup Pedersen. Politiske Studier, København, 1989. 293 s.

Historikeren Ole Karup Pedersen har i 20 år været professor i international politik, og han har altid søgt at bygge bro mellem fagene. Det er ikke mindst sket ved kritisk virksomhed, men han har dog også formuleret sig positivt, dels i disputatsen om P. Munch, dels i bøger og artikler om efterkrigstidens internationale forhold. Desværre indeholder festskriftet ikke den traditionelle bibliografi, og det er især beklageligt, fordi flere af hans interessante bidrag er fremkommet i pressen, i rapporter, foredrag o.lign., som kan være ganske vanskelige at opspore.

Karup Pedersens egen linie har været præget af det synspunkt, at sammenhænge mellem økonomi og sikkerhedspolitik, mellem inden- og udenrigspolitik og mellem tradition og nutid var de mest spændende forskningsområder. Og så har han lagt vægt på at undgå at optræde i en rolle som rådgiver og talerør for den officielle danske udenrigspolitik.

De 16 bidrag til festskriftet spænder ganske vidt, fra stærkt teoretiske betragtninger f.eks. om beslutningsteori, småstatsteori, partiteori og regimeteori, over metodiske overvejelser bl.a. vedr. økonomiske faktorer og konfliktanalyse, og til konkrete studier i aktuel udenrigspolitik. Af egentlig historisk interesse er især 2 artikler. Wilhelm Christmas-Møller redegør for forsvarsminister Munchs forhold til militæret under 1. Verdenskrig, hvor han som nedrustningstilhænger ikke blot skulle administrere den solide forsvarsordning af 1909, men også krigens yderligere forsvarstiltag. Munch havde ikke høje tanker om officererne, og han førte mest en afværge- og indrømmelsespolitik – iflg. forf. med succes. Munch havde især et modsætningsforhold til Erik With, chef for efterretningstjenesten – og senere øverstkommanderende under Stauning-Munch-regeringen i 1930'erne. Artiklen er meget velskrevet og bygger bl.a. på de militære arkiver, men som helhed ændres ikke så meget i det billede af Munch, som Erik Rasmussen, Ole Karup Pedersen, Hans Branner og Viggo Sjøqvist har tegnet.

Nikolaj Petersen analyserer den såkaldte Påske-krise 1948 og finder, at der efter begivenhederne i Prag var tale om oprigtig frygt i den danske politiske ledelse for en russisk invasion og/eller en kommunistisk magtovertagelse. Nervøsiteten var ikke blot amerikansk inspireret eller påtaget af indenrigspolitiske grunde, og Bang-Jensens rolle var ikke afgørende, selvom hans ankomst til København næppe har gjort panikken mindre. Regeringens analyse af den internationale situation og dens opfattelse af Danmark som usædvanlig sårbart var tilstrækkelig årsag til uroen.

Det er et savn i festskriftet, at der er så få eksempler på de længere og større linier, som Ole Karup Pedersen har været tilhænger af. Der er spredte ansatser i Curt Sørensens artikel om demokrati og diktatur og i Georg Sørensens om Danmark som udviklingsmodel, men disse bidrag synes præget af meget foreløbige overvejelser. Til gengæld må festskriftmodtageren glæde sig over, at flere af bidragene viser, at P.Munch bestemt ikke er glemt af vor tids forskere i international politik. Den aktuelle udvikling i Europa kan gøre ham endnu mere aktuel – til glæde for nogle, til bekymring for andre.

Carsten Due-Nielsen

OLDTID OG MIDDELALDER

RUDI THOMSEN, *Ambition and Confucianism. A biography of Wang Mang* (Århus: Aarhus University Press, 1988) 249pp.

Wang Mang var kinesisk kejser fra 9 til 23 e.v.t. Han grundlagde sit eget dynasti, der opløstes igen ved hans død og således blev et interregnum i Han dynastiet (206 f.v.t.-220). Han var begyndt som regent for mindreårige kejsere og udmanøvrerede sine rivaler ved manipulationer af tronfølgen, af den konfucianske ideologi og af varsler. Hans regime og person har længe fascineret kinesiske og udenlandske historikere. Var han en oprigtig reformator eller en kynisk opportunist? Hindringer på sin vej mod magten ryddede han hensynsløst af vejen og reformer introducerede han i stort tal, men de færreste varede ret længe. Der er således rige muligheder for begge tolkninger.

Under sit arbejde med verdenshistorie er Rudi Thomsen blevet fascineret af Wang Mang. Deraf er der kommet en bog, som med mange detaljer følger Wang Mang's vej til magten, samt hans økonomiske og administrative reformer og endelige fald. Det er i det store og hele lykkedes, og enhver, der har brug for en sådan gennemgang, kan med fordel bruge bogen. Arbejdet er udført på grundlag af oversat kildemateriale, men dette frembyder ikke umiddelbart problemer, da det meste er oversat, og forfatteren fornuftigt tilslutter sig gængse vurderinger af materialet. Med hensyn til det sekundære kildemateriale er det en svaghed, at den moderne kinesiske og japanske forskning ikke er inddraget. Det svarer til at skrive om en romersk kejser uden brug af den moderne litteratur på vestlige sprog. Forfatteren angiver ikke, at han er opmærksom på dette.

Det er et problem, at han ikke kender de tolkninger af Wang Mangs reformer, der stadig publiceres i Kina, og derfor ikke ved, hvorledes en historiker fra et andet område kan bidrage til denne forskning. Det er ved en dybere forståelse af de enkelte samfundsgruppers forhold til reformerne, at nye og mere holdbare tolkninger vil opstå. Dette kræver enten en dybere forståelse af mere kildemateriale til tidens historie end det oversatte, eller at der tilføres afgørende nye betragtningsmåder. Det havde været spændende om erfaringer fra forskningen i det romerske samfund ad denne vej kunne være overført på kinesisk historie, men forfatteren har haft andre ambitioner.